

२०१६-१७ या हंगामापासून धान या धान्यासाठी विकेंद्रीत
खरेदी योजना (Decentralized Procurement
Scheme) संपूर्ण राज्यात राबविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: खरेदी १११५ /प्र.क्र.१७/ ना.पु.२९
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय (विस्तार), मुंबई -४०० ०३२.
दिनांक : १४ जानेवारी, २०१६

वाचा :-

केंद्र शासन ,उपभोक्ता मामले तथा खाद्य, सार्वजनिक वितरण मंत्रालय,
नवी दिल्ली, यांचे अर्धशासकीय पत्र क्र. ३/३-२०१३, पी.आय.-१, दि.३ जानेवारी, २०१४.

प्रस्तावना :-

सद्यःस्थितीत राज्यशासनामार्फत राबविण्यात येणारी किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजना ही केंद्र शासनाची योजना असून राज्यशासनाकडून नियुक्त करण्यात आलेल्या अभिकर्ता संस्थांमार्फत त्याची अंमलबजावणी करण्यात येते. या योजनेअंतर्गत केंद्र शासन निरनिराळ्या पिकांच्या किमान आधारभूत किंमती जाहिर करते व शेतकऱ्यांना हमी भावापेक्षा कमी किंमतीने (डीस्ट्रेस सेल) धान्य विकावे लागू नये, तसेच, त्यांना आर्थिक फायदा व्हावा म्हणून राज्यशासनातर्फे एफ.ए.क्यू. दर्जाच्या धान्याची (धान/ भरडधान्य) खरेदी करण्यात येते. महाराष्ट्र राज्यात केंद्र शासनाची “ नोडल एजन्सी” म्हणून भारतीय अन्न महामंडळ काम पहाते. तर भारतीय अन्न महामंडळाच्या वतीने राज्य शासनाकडून महाराष्ट्र राज्यात आधारभूत किंमत खरेदी योजनेची अंमलबजावणी शासनमान्य अभिकर्ता संस्थेमार्फत (मार्केटिंग फेडरेशन बिगर आदिवासी क्षेत्रात व आदिवासी विकास महामंडळ आदिवासी क्षेत्रात) करण्यात येते. सदर योजनेअंतर्गत खरेदी केलेल्या धानाची भरडाई अभिकर्ता संस्थांमार्फत मिलर्सकडून करून घेऊन प्राप्त होणारा सी.एम.आर. (कच्चा तांदूळ) भारतीय अन्न महामंडळाकडे जमा करण्यात येतो.

२. तथापि, रब्बी पणन हंगाम व खरीप पणन हंगाम २०१४-१५ या दोन्ही हंगामापासून धान या धान्यासाठी विकेंद्रीत खरेदी योजना (Decentralized Procurement Scheme) राज्यात राबविण्याची शिफारस केंद्र शासनाने केली आहे. प्रस्तुत योजनेसंदर्भात केंद्र शासनाने मांडलेले मुद्दे खालीलप्रमाणे आहेत.

- १) प्रस्तुत योजना संबंधित राज्याने केंद्र शासनाच्या वतीने राबवावयाची असून धान्य खरेदी नंतर धान्याची साठवणूक व सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत कल्याणकारी योजनेअंतर्गत त्याचे वितरणही संबंधित राज्यांनीच करावयाचे आहे.
- २) वितरणानंतरही धान्यसाठा शिल्लक राहिल्यास असा साठा भारतीय अन्न महामंडळाकडे हस्तांतरीत करावयाचा आहे.
- ३) राज्यांचा खरेदी साठा अपुरा पडल्यास केंद्र शासन पुरेसा साठा उपलब्ध करून देईल.
- ४) उपरोक्त योजना राबविण्यासाठी केंद्र शासनातर्फे या पत्रासोबतच्या सामंजस्य करारपत्रात (MOU) नमूद तरतुदीनुसार राज्य शासनास सबसिडी दिली जाईल.
- ५) संसदीय स्थायी समितीने देखील सर्व राज्यांनी विकेंद्रीत धान्य खरेदी पद्धती स्वीकारावी, अशी शिफारस केली आहे.
- ६) सदर योजना राबविणे राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजना सुरळीत राबविण्यासाठी आवश्यक आहे.
- ७) विकेंद्रीत धान्य खरेदी पद्धतीचा स्वीकार केल्यास सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक कार्यक्षमपणे राबविता येऊन स्थानिक आवश्यकतेनुसार धान्याचे वितरण करणे सुलभ होईल.
- ८) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत धान वितरीत करण्यासाठी येणाऱ्या वाहतुकीचा खर्चही वाचणार आहे

शासन निर्णय:-

केंद्र शासनाने संदर्भांकित पत्रान्वये कळविल्यानुसार सन २०१६-१७ च्या हंगामापासून धान या धान्यासाठी विकेंद्रीत खरेदी योजना (Decentralized Procurement Scheme) संपूर्ण राज्यात राबविण्याचा प्रस्ताव राज्य शासनाच्या विचाराधीन होता. या प्रस्तावास अनुलक्षून शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे. :-

- १) विकेंद्रित धान खरेदी योजनेची (Decentralized Procurement Scheme) अंमलबजावणी हंगाम २०१६-१७ पासून संपूर्ण राज्यात करण्यात येत आहे. तथापि, ही योजना राबविण्यासाठी आवश्यक असलेला केंद्र शासनासोबत करावयाचा सामंजस्य करार (M.O.U.) तसेच, जिल्ह्यातील अधिकारी / कर्मचारी यांचे प्रशिक्षण इ. प्राथमिक बाबींची पूर्तता अगोदर झाल्यास सदरहू योजना तात्काळ सुरु करण्यात येईल.
- २) विकेंद्रित खरेदी योजनेचा (Decentralized Procurement Scheme) स्विकार करताना धान खरेदी व प्रक्रियेची/भरडाईची जबाबदारी प्रचलित पद्धतीनुसार आदिवासी विकास महामंडळ व मार्केटिंग फेडरेशन या दोन अभिकर्ता संस्थांवरच कायम राहिल. या संपूर्ण प्रक्रियेवरील संनियंत्रणाची जबाबदारी जिल्हा पुरवठा यंत्रणेची राहिल.

३) यासाठी लागणारे जादा मनुष्यबळ तात्पुरत्या स्वरूपात कंत्राटी तत्वावर किंवा प्रतिनियुक्तीवर प्राप्त करून घ्यावे.

४) या योजनेकरिता लागणारा भांडवली खर्च प्रचलित पध्दतीनुसार विभागाच्या स्वीय प्रपंजी लेख्यातून (P.L.A.) भागविण्यात यावा.

५. हा शासननिर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.अनौसं-८८४/१५/व्यय-४, दि.२२ डिसेंबर, २०१५ अन्वये प्राप्त सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०११२१४५०४९२००६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सतीश सुपे
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
२. मा.मंत्री (अनापुवग्रासं) यांचे खाजगी सचिव,
३. मा.राज्यमंत्री (अनापुवग्रासं)
४. मा.विरोधी पक्ष नेता (वि.स.)
५. मा. विरोधी पक्ष नेता (वि.प.),
६. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
७. अपर मुख्य सचिव, (वित्त) महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
८. अपर मुख्य सचिव, कृषि व प.दु.म. विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
९. अपर मुख्य सचिव, सहकार विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१०. प्रधान सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,
१२. सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१३. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र स्टेट को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.,
कनमूर हाऊस, नरसी नाथा स्ट्रीट, मुंबई- ४०० ००९,

१४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ,
आदिवासी विकास भवन, २ रा माळा, राम गणेश गडकरी चौक, जुना आग्रा रोड, नाशिक-२,
१५. सर्व विभागीय आयुक्त.
१६. नियंत्रक (शिधावाटप) व संचालक नागरी पुरवठा(गो/वा), मुंबई,
१७. सर्व जिल्हाधिकारी,
१८. सर्व उप आयुक्त (पुरवठा),
१९. सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी,
२०. संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा कोषागार अधिकारी,
२१. संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा कृषि अधिकारी,
२२. वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मुंबई,
२३. उप संचालक, नागरी पुरवठा, पुरवठा आयुक्त कार्यालय, मुंबई.
२४. सर्व उप सचिव/अवर सचिव/सर्व अधिकारी, अ.ना.पु. व ग्रा.सं. विभाग, मंत्रालय विस्तार, मुंबई,
२५. सर व्यवस्थापक, (महा.) भारतीय अन्न महामंडळ, ५ वा माळा, राजेंद्र नगर, दत्तपाडा
रोड, बोरीवली (पूर्व) मुंबई-४०० ०६६,
२६. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती),
२७. ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय ग्रंथालय, ६ वा मजला, विधान भवन, मुंबई. (१० प्रती)
२८. निवड नस्ती (नापु-२९).
